

Azərbaycan
Respublikasının
Elm və Təhsil
Nazirliyinin
orqanı

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

3 may 2024-cü il №13 (9071)

www.muallim.edu.az

muallim@media.edu.az

Elm və təhsil
işçilərinə
“Heydər Əliyevin
100 illiyi 1923–2023”
yubiley medalı
təqdim edilib

Əsrlər boyu Azərbaycan mədəniyyətlərinin qovuşduğu məkan olub

Əsrlər boyu Azərbaycan mədəniyyətlərinin qovuşduğu məkan olub... Çoxmədəniyyətli və böyük etnik müxtəlifliyə malik olan Azərbaycan cəmiyyəti əsrlər boyu ən mühüm dəyərləri – toleranlığı, qarşılıqlı hörməti, dostluq və tərəfdaşlıq kimi dəyərləri qoruyub. Əminəm ki, bir müstəqil ölkə kimi Azərbaycanın uğurlu inkişafını şərtləndirən məsələ məhz bunlardan ibarətdir.

Təcrübəmiz göstərir ki, biz müstəqilliyin ilk illərində çox çətinliklər yaşadığımız və bu vəziyyətdən çıxma bildik. Çünki o vaxt işğal var idi, çox iqtisadi və sosial çətinliklər özünü büruzə verirdi. Azərbaycanı parçalamaya cəhdləri var idi və məhz aqressiv separatçılıq var idi. Bütün bunlar Azərbaycan xalqının məhz həmrəyliyini, birliyini sınağa çəkdi. Buna görə milli maraqların qorunması bizim uğurumuz üçün çox vacib amil idi.

Azərbaycana gəldikdə, mədəniyyətlərarası dialoq elə bir məfhumdur ki, biz onu güclü şəkildə təşviq edirik. Ölkəmizdə çoxsaylı tədbirlər təşkil edirik. Bunlar dinlərarası dialoqla bağlıdır. Müzakirələrin bir hissəsi olaraq məhz bunu Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu çərçivəsində həyata keçiririk və digər tədbirlərdə bu məsələyə toxunuruq.

Azərbaycan sülhü müharibə vasitəsilə təmin etdi... Biz demək olar 30 il ərzində işğal altında olmuşuq... Bizim beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazimizin 20 faizi demək olar ki, müstəqilliyin ilk illərindən 2020-ci ilədək işğal altında qalıb və bir milyona yaxın azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün olub, biz etnik təmizləməyə məruz qalmışıq.

2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində ərazilərimizin böyük hissəsini azad etdik. Ötən ilin sentyabr ayında isə biz öz ərazi bütövlüyümüzü, suverenliyimizi tam şəkildə bərpa etdik. İndi isə biz münaqişədən sonrakı vəziyyətdəyik.

Prezident
İlham Əliyevin
“Sülh və global
təhlükəsizlik naminə
dialoq” mövzusunda
VI Ümumdünya
Mədəniyyətlərarası
Dialoq Forumunun
açılış mərasimindəki
çıxışından

“Bayrağımızı qalib olaraq
dalğalandırmaq qürurvericidir”

Olimpiada həyəcanı, medal sevinci

Xəbər verdiyimiz kimi, Çinin Şençen şəhərində 58-ci Beynəlxalq Mendeleev Kimya Olimpiadası (İMChO) keçirilib. Bakıdakı Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyinin şagirdləri Ümid Mustafazadə, Murad Xəlilzadə və Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyinin şagirdi Nihad Hacızadə bu olimpiadada iştirak edib və və-tənə 3 bürünc medalla qayıdıblar. Paytaxt məktəbliləri olimpiada uğurları ilə bağlı təəssüratlarını “Azərbaycan müəllimi”nin oxucuları ilə bölüşüblər.

Bax səh. 4

882 müəllim metodist olmaq istəyir

Ümumi təhsil müəssisələrində şagird nailiyyətinin yüksəldilməsi və müəllimlərin peşəkar inkişafına kömək məqsədilə şəhər və regional təhsil idarələrinin tabeliyində olan ümumi təhsil müəssisələrində müasir metodik xidmətin təşkilinə başlanılıb. Hazırda Elm və Təhsil Nazirliyi, Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi və Təhsil İnstitutunun birgə əməkdaşlığı ilə 3 ay öncə 45 ümumi təhsil müəssisəsində fəaliyyətə cəlb olunan metodistlər ibtidai siniflər üzrə metodiki dəstək xidməti göstərirlər. Artıq metodistlərin fəaliyyətinin monitorinqinə də başlanılıb. Monitorinqlərin davam etdiyi bir vaxtda növbəti seçim üçün qeydiyyat aparılıb. Aprelin 30-da yekunlaşan qeydiyyat prosesində 882 nəfər müəllim iştirak edib. “Azərbaycan müəllimi” qəzetinə müsahibəsində Azərbaycan

can Respublikası Təhsil İnstitutunun (ARTI) Metodik Dəstək və Peşəkar İnkişaf Mərkəzinin Əlaqələndirmə şöbəsinin müdiri Aynur Rüstəmovaya deyib ki, metodistlərin budəfəki seçim prosesinə daha çox müəllim qatılıb: “Müəllimlər bu prosesdə iştirak etməkdə çox maraqlıdır. Metodist hazırlığı təliminin keyfiyyətindən, onlara göstərilən dəstəkdən də razıdır. Metodistlərlə həftədə bir, bəzən bir neçə dəfə görüşürük. Bu görüşlər canlı, ya da onlayn ola bilər. Problemləri müzakirə edirik, onlara ehtiyac duyduqları məsələlərdə dəstək olur. Metodistlərlə elə bir iş mühtiyatı yaratmış ki, rahatlıqla çətinlik çəkdiyi məsələləri bölüşə, müzakirə edə, tövsiyə ala bilərlər. Məqsədimiz onların zəif cəhətlərini tənqid etmək yox, boşluqları doldurmalarına kömək etməkdir”.

Ardı səh. 3

2024-2025-ci tədris ili üzrə I siniflərə qəbul başlayıb

Mayın 1-dən 2024-2025-ci tədris ili üzrə ümumi təhsil müəssisələrinin birinci siniflərinə şagird qəbuluna start verilib. Qəbul prosesi www.mektebeqebul.edu.az portalı vasitəsilə aparılacaq.

Elektron portalda 1 may saat 11:00-dan uşaqların qeydiyyatı, 3 may tarixindən isə Azərbaycan bölməsi üzrə sorğuların yerləşdirilməsi (məktəb və müəllim seçimi) həyata keçiriləcək.

Mayın 3-dən 17-dək dövlət ümumi təhsil müəssisələrinin tədris digər dillərdə aparılan birinci siniflərinə qəbulla bağlı təşkil olunan müsahibəyə yazılmaq üçün qeydiyyat aparılacaq. Müsahibələr 7-30 may tarixlərində keçiriləcək. Müsahibədən uğurlu nəticə əldə edən uşaqların valideynləri 12 iyun-13 sentyabr tarixlərində məktəb və müəllim seçimi edə bilərlər.

Birinci sinif sənəd qəbulu 13 sentyabr tarixində davam edəcək.

Uşaqların məktəbə qəbulunda hər bir valideyn üçün əlçatanlığı təmin etmək əsas hədəflərimizdəndir.

82 minə yaxın uşaq
avtomatik olaraq
1-ci sinifə yerləşdirilib

30 aprel 2024-cü il tarixində Azərbaycan bölməsi üzrə ümumi təhsil müəssisələrinin məktəbəhazırlıq qruplarında təhsil alan 82 minə yaxın uşaq avtomatik olaraq 1-ci sinifə yerləşdirilib.

Bu barədə “Azərbaycan müəllimi”nə Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən xəbər verilib.

Bununla bağlı valideynlərə SMS bildirişləri göndərilib. Övladları avtomatik olaraq 1-ci sinifə yerləşdirilən valideynlər 1 may 2024-cü il tarixindən mektebeqebul.edu.az saytı vasitəsilə şəxsi kabinetlərinə daxil olaraq elektron ərizələrini çap edib məktəbə təqdim edə bilərlər.

Elm və təhsil işçilərinə "Heydər Əliyevin 100 illiyi (1923–2023)" yubiley medalı təqdim edilib

Ulu Öndərin genişmiqyaslı fəaliyyətində elmin və təhsilin inkişafı prioritet sahə kimi mühüm yer tutur

Aprel 30-da Elm və Təhsil Nazirliyində "Heydər Əliyevin 100 illiyi (1923–2023)" yubiley medalının təqdim edilməsi mərasimi keçirilib.

Tədbirdə elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev əvvəlcə qonaqları salamlayıb və yubiley medalına layiq görülən elm və təhsil işçilərini təbrik edib. Azərbaycan elmi və təhsilinə göstərdiyi davamlı dəstəyə görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə minnətdarlığını ifadə edib.

Nazir çıxışında Ulu Öndərin genişmiqyaslı fəaliyyətində elmin və təhsilin inkişafının hər zaman prioritet sahə kimi mühüm yer tutduğunu qeyd edib. Emin Əmrullayev Heydər Əliyevin Azərbaycan təhsilinin tərəqqisindəki müstəsna xidmətlərindən birinin ölkəmizdən kənar ali təhsilli kadrların hazırlanması olduğunu diqqətə çatdırıb. Nazir əlavə edib ki, Ümummilli Lider 15 mindən artıq gəncin Azərbaycandan kənar təhsil almasına, yüksəkixitəslili mütəxəssislər kimi hazırlanmasına şərait yaradıb.

Nazir 2023-cü ildə "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində Ümummilli Liderin 100 illiyinə həsr olunmuş tədbirlər barədə də iştirakçılara məlumat verib.

Daha sonra "Heydər Əliyev 100 illiyi (1923–2023)" yubiley medalına layiq görülmüş bir qrup elm və təhsil işçisinə elm və təhsil naziri tərəfindən medallar təqdim edilib.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamına əsasən, bir qrup elm və təhsil işçisi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin irsinin tədqiqi və təbliği, azərbaycançılıq ideyasının həyata keçirilməsi, ölkənin sosial-iqtisadi, elmi-texniki və mədəni inkişafında, həmçinin dövlət idarəçiliyində və ictimai-siyasi sahədə xidmətlərinə görə "Heydər Əliyevin 100 illiyi (1923–2023)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı ilə təltif olunub.

Elm və Təhsil Nazirliyi ilə "QS Quacquarelli Symonds" Beynəlxalq Reyting Agentliyi arasında görüş keçirilib

Mayın 1-də Elm və Təhsil Nazirliyində "QS Quacquarelli Symonds" Beynəlxalq Reyting Agentliyinin Şərqi Avropa və Orta Asiya üzrə regional direktoru Sergey Xristolubov ilə görüş təşkil edilib.

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev rəhbərliyi ilə keçirilən görüşdə Azərbaycan ali təhsil müəssisələrinin rəqabətə davamlılığının artırılması və beynəlxalq göstəricilərə müvafiq olaraq inkişaf imkanları müzakirə edildi.

Görüş zamanı ölkəmizin təhsil proqramlarının beynəlxalq sahədə tanınmasını gücləndirmək, eləcə də əməkdaşlıq imkanları haqqında ətraflı müzakirələr aparılıb.

Elm və təhsil naziri Masallıda vətəndaşları qəbul edəcək

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev 17 may tarixində Masallı rayonunda vətəndaşları qəbul edəcək. Qəbulda Masallı, Lənkəran, Astara, Lerik, Cəlilabad və Yardımlı sakinləri iştirak edə bilərlər.

Adları çəkilən rayonların sakinləri 10 may (saat 18:00-dək) tarixinədək Elm və Təhsil Nazirliyinin Çağrı Mərkəzinin 146-2 və 146-6 nömrəli telefonlarına (yalnız iş günləri və saatları ərzində) zəng etməklə qəbula yazıla bilərlər. Bununla yanaşı, nazirliyin rəsmi saytının https://edu.gov.az/az/contact_us bölməsinə elektron formada və ya +994 51 206 78 48 nömrəsinə "WhatsApp" vasitəsilə müraciət göndərmək mümkündür.

"Qərbi Azərbaycana QAYIDIŞ"

Olimpiadanın ilk mərhələsinə start verilib

Aprel 27-də Bakıdakı M.Müşfiq adına tam orta məktəbdə IX və X sinif şagirdləri arasında təşkil olunan "Qərbi Azərbaycana qayıdış" olimpiadasının ilk mərhələsinə mediatör təşkil olunub. Mediatorda Elm və Təhsil Nazirliyi, Təhsil İnstitutunun rəsmiləri, millət vəkili, Qərbi Azərbaycan İcmasının üzvləri və media nümayəndələri iştirak ediblər.

Firudin Qurbanov: "Bu biliklər sizin gələcək inkişafınız üçün çox vacib olacaq"

Yüksək səviyyədə təşkil olunan olimpiada məktəblilərimizin böyük ruh yüksəkliyi ilə başlayıb. Elm və təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov bilik yarışmasının "Qərbi Azərbaycana qayıdış" mövzusunda həsr olunmasının əlaqədar hadisə olduğunu bildirib. Nazir müavini əlavə edib ki, belə bir olimpiadanın keçirilməsində məqsəd Qərbi Azərbaycanın tarixi, mədəniyyəti, folk-

loru, mədəni irsi, maarif və təhsilin inkişafını artırmaqdır. Bu sahədə tədqiqatlar aparılmalı, filmlər çəkilməlidir.

"Bu biliklər sizin gələcək inkişafınız üçün çox vacib olacaq. Bilməlisiniz

ki, bizim soydaşlarımız hazırda öz tarixi torpaqlarında yaşayırlar. Erməni millətçiləri soydaşlarımızı zorla öz torpaqlarından qovublar. Biz öz torpaqlarımıza mütləq qayıdacağıq. Bu olimpiadanın adı da "Qərbi Azərbaycana qayıdış"dır. Siz bunları öz gələcək həyatınızda görəcəksiniz", - deyən nazir müavini şagirdlərə bilik müsabiqəsində uğurlar arzulayıb.

"Qərbi Azərbaycana qayıdış" olimpiadası vasitəsilə şagirdlərimiz tariximizi daha mükəmməl öyrənəcəklər"

Mediatorda iştirak edən Milli Məclisin deputatı Mələhət İbrahimov təəssüratlarını bizimlə bölüşüb: "Olimpiada orta məktəbin yuxarı sinif şagirdlərinin iştirakı ilə ölkənin bütün regionlarında, eləcə də Qarabağın müxtəlif bölgələrində hazırda yaşayış bərpa olunmuş kənd və qəsəbələrində də keçirilir. Həqiqətən də çox möhtəşəm bir layihədir:

"İnanıram ki, olimpiada davamlı olaraq hər il keçiriləcək. Bildiyiniz kimi, son 200 ildə Qərbi Azərbaycana, onun tarixinin öyrənilməsi ilə bağlı çox ciddi qadağalar, məhdudiyyətlər olub. Alimlərimiz çətinliklərlə üzləşiblər. Ancaq Azərbaycan müstəqil, 44 gün ərzində öz torpaqlarını işğaldan azad edən güclü dövlətdir. Bütövlükdə Azərbaycan xalqı, Azərbaycan gəncliyi 44 günlük müharibədə bir oldu. 200 illik erməni iddiaları alt-üst oldu. Torpaqlarımız işğaldan azad olundu, Şuşa azad olundu. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü, suverenliyi bərpa edildi".

Millət vəkili əlavə edib ki, belə olimpiadalar vasitəsilə yetişməkdə olan gənclərimiz, gələcək nəsillər elm, bilik tarixi-

mizi dərinləndirən öyrənməklə güclü silahlanmı olacaqlar.

"Qərbi Azərbaycana qayıdış" kimi olimpiadaların keçirilməsi gənclərimizin vətənpərvər ruhda yetişmələri üçün önəmlidir. Şübhəsiz ki, belə tədbirlərin keçirilməsində görkəmli Prezidentimiz cənab İlham Əliyevə borclu yuq. Ölkə başçısının 2022-ci il dekabrın 24-də Qərbi Azərbaycan İcmasının inzibati binasında yaradılan şəraitlə tanış olandan sonra bir qrup ziyalı ilə görüşündə Qərbi Azərbaycana qayıdışla bağlı tarixi bir çıxışı var. Ölkə başçısı Qərbi Azərbaycanın Azərbaycanın ayrılmaz bir parçası olduğunu xüsusilə vurğuladı və Azərbaycan xalqının tarixən yaşadığı İrəvana, Zəngəzur, Göyçəyə qayıdışla bağlı bütün dünyaya öz mesajlarını verdi. Bu istiqamətdə iki il ərzində çox böyük işlər görüldü və görülməkdədir. Mən bu olimpiadada bütün məktəblilərimizə uğurlar arzu edirəm. Qərbi Azərbaycan İcmasının nümayəndəsi olaraq olimpiadanın təşkil olunmasına görə, Elm və Təhsil Nazirliyinə, Təhsil İnstitutuna təşəkkür edirəm".

Bu gün 10 min şagirdə verilən suallar bütün siniflərdə müzakirə olunacaq və yüz minlərə çatacaq

Təhsil İnstitutunun direktor müavini Fuad Qarayev bildirib ki, "Qərbi Azərbaycana qayıdış" olimpiadasının yekununda 18 şagird qalib elan ediləcək. Onlardan üçünə olimpiadanın qızıl, altı nəfərə gümüş, doqquz nəfərə bürünc medalı təqdim olunacaq".

O bildirib ki, olimpiadanın keçirilməsində əsas məqsəd Qərbi Azərbaycan tarixi, mədəniyyəti, ictimai xadimləri, tarixi şəxsiyyətləri haqqında şagirdləri məlumatlandırmaq və bu sahədəki biliklərin daha dərinləndirilməsinə nail olmaqdır.

"Bilik müsabiqəsində 10 mindən çox şagird iştirak edir. Olimpiadada uşaqlara 30 sual təqdim olunur. Sualların cavablandırılması üçün onlara 70 dəqiqə vaxt verilir. Olimpiada bütün ölkə üzrə 3 mərhələdə keçirilir - rayon (şəhər), regional və respublika mərhələsi. Rayon (şəhər) mərhələsinin nəticələrinə əsasən, yüksək nəticə göstərmiş şagirdlər regional mərhələyə keçəcəklər. Təşkilat Komitəsinin qərarı ilə biz regional mərhələdə iştirak edən şagirdləri onların əldə edəcəkləri nəticələrə görə müəyyənləşdirəcəyik. Son olaraq da yekun - final mərhələsinin Naxçıvan Muxtar Respublikasında keçirilməsi nəzərdə tutulub" - deyər Fuad Qarayev bildirdi.

O əlavə edib ki, iyul ayında Naxçıvanda "Qərbi Azərbaycana Qayıdış"la bağlı festival təşkil ediləcək.

"Həmin festival çərçivəsində biz olimpiadanın final mərhələsinə təşkil edəcəyik. Ümid edirik ki, bu olimpiada ilə işlərimiz yekunlaşmayacaq. Belə ki, olimpiadada iştirak edən şagirdlər burada onlara təqdim olunan tapşırıqları siniflərinə aparacaq, müəllimləri, sinif yoldaşları ilə müzakirə edəcəklər. Əgər bu gün təxminən 10 min şagird olimpiadada iştirak edirsə, biz ömürlük ki, burada olan tapşırıqlar, məlumatlardan yüz minlərlə şagirdin məlumatlandırılması həyata keçiriləcək. Bütün şagirdlərə uğurlar diləyirik. Olimpiada Qərbi Azərbaycan İcması ilə birlikdə həyata keçirilir, münisiflər, ekspertlər heyəti Təhsil İnstitutu və Qərbi Azərbaycan İcması ilə birgə təşkil edilib. Ümid edirik ki, olimpiada müvəffəqiyyətlə başa çatacaq".

Daha sonra bilik müsabiqəsinə start verilib.

Qeyd edək ki, olimpiadanın ilkin mərhələsində ümumilikdə 10 minə yaxın şagird iştirak edib. Bakı mərhələsinə isə 975 şagird qatılıb.

Oruc MUSTAFAYEV

Universitet elmini necə inkişaf etdirə bilərik?

Egor Yablokov:

“Əsas vəzifə Azərbaycan universitetlərinin daxilində güclü elmi mərkəzlərin yaradılmasıdır”

Təhsil sahəsində aparılan struktur dəyişikliklərindən sonra elm və təhsilin inteqrasiyası, universitetlər və elmi-tədqiqat institutları arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi ilə bağlı fikirlərini “Azərbaycan müəllimi” qəzetinə verdiyi müsahibəsində bölüşən ali təhsil sahəsində beynəlxalq ekspert, “E-Quadrat Science & Education” (Almaniya) şirkətinin direktoru Egor Yablokov qeyd edir: “Mühüm vəzifələrdən biri ali təhsil müəssisələrində həqiqi elm mühitinin formalaşmasıdır. Elə bir mühit ki, həm universitet əməkdaşları, həm də yuxarı kursların tələbələri cəlb olunsun”.

Müasir universitet sovet təhsil sistemindən fərqlənir ki, müəllim və tələbələr, mühazirələrdən ibarət deyil. Bütün dünyada yaxşı universitetlər bir qədər fərqli prinsiplər üzrə işləyirlər. Elmi araşdırmalarla məşğul olan tədqiqatçı konkret mövzu üzərində çalışır. Məsələn, təbiiqi riyaziyyat və ya digər fundamental tədqiqat mövzusu üzrə araşdırma aparır tədqiqatçı öz ətrafında elmi qrup yaradır. O, universitetdən və ya dövlətdən qrant, digər daimi maliyyələşmə alır, bu, xarici və qarışıq maliyyələşmə sistemi də ola bilər. Tədqiqatçı öz ətrafında müəyyən sayda tələbələr qrupu formalaşdırır. Bu qrup universitet çərçivəsində, hansısa abstrakt mövzuda yox, konkret əhəmiyyət kəsb edən istiqamətlərdə araşdırmalara başlayır və ya bu universitetdə digər elmi qruplar tərəfindən aparılan tədqiqatlara qoşulurlar. Bundan əlavə, yaxşı universitetlərdə beynəlxalq fəaliyyət, onların imkanları, xaricdən elmi rəhbərləri də var. Onlar tərəfdaş universitetlərlə elmi istiqamətlərdə araşdırmalar aparırlar. Məhz bununla da tələbələr müvafiq olaraq erkən kurslardan, deyək ki, 3-cü kursdan real tədqiqat fəaliyyətlərinə başlayırlar. Tələbələr elmi tədqiqatların metodologiyalarını, qaydalarını, hipotezlərin qoyulmasında iştirak etməyi, elmi təcrübələrin aparılmasını öyrənməlidirlər. Hansı sahədə - humanitar və ya fundamental asılı olmayaraq elmi metodologiyalar hər yerdə bu və ya digər dərəcədə eynidir. Bununla da tələbələrin təmsil olunduğu elmi qrup sürətlə böyümə imkan əldə edir. Bu qruplara həm yuxarı kurs tələbələrini, aspirantları, əgər tibbdən danışırıqsa, oradakı ordinatorları, internləri, ixtisaslaşma xüsusiyyətindən asılı olaraq müasir cənubi universitetlərdə rast gəldiyimiz rezidentləri də qoşmaq olar.

rəfindən maliyyə ayrılıb.Yəni, maliyyə vəsaiti sırf elmi tədqiqatlara deyil, mövcud ali məktəblərin tədqiqat universitetlərinə çevrilməsi üçün ayrılıb. O mənada ki, ali məktəblər özlərində elmi mərkəzlər yarada, onları kompleksləşdirə, professor-müəllim heyəti üzvlərinin tədqiqatçı mövqelərinə keçməsinə təmin edə bilsinlər. Bundan əlavə, universitetlərdə elmin təşkili üçün vakant yerlərə müsabiqə elanı verilməlidir ki, ölkədəki, eləcə də xaricdəki gənclər də Azərbaycana, vətənə gəlib bu mövqeləri tuta bilsinlər. Ancaq insanların yeni rejimdə işləməsinə motivasiya etmək lazımdır.

Digər bir problem də bundadır ki, elmə yeni cəlb olunan insanların tədqiqat universi-

Həmçinin dövlət tərəfindən çox düzgün monitoring (smart.monitoring) aparılmalıdır ki, tərəflər real olaraq nə işlər görürlər, razılaşmanın ruhuna uyğun əməkdaşlıq edirlərmi, hansısa birgə tədqiqat layihələri icra olunur? Universitetdən nə qədər tələbəyə tədqiqat institutundan elmi rəhbər ayrılıb və ya nə qədər tələbə müəyyən vaxt ərzində bu və ya digər elmi tədqiqat müəssisəsində təcrübə keçir? Universitet elmi-tədqiqat institutundan hansısa elmi layihə əldə edibmi? Eyni zamanda universitet elmi-tədqiqat müəssisəsinə nə verir? Bunlar daimi olaraq qurumlar arasında əməkdaşlığın monitorinqini izləməyə imkan verir. Həm universitetlər, həm tədqiqat institutları əməkdaşlığa başlaya bilərlər,

lər riyaziyyat jurnallarında dərc olunubsa, deməli mümkündür ki, onları yalnız riyaziyyatçılar oxuyacaq. Nə vaxtsa kimsə bu məqalələrə istinad etsə, bəlkə nə vaxtsa faydalı nəşr bir şey ortaya çıxsa bilər, ancaq bu tezliklə baş vermir. Lakin biz bu qarşılıqlı əlaqəni dünyanın, ölkənin, cəmiyyətin firavanlığına gətirib çıxaran işlərə yönəldərsək, onda məsələyə başqa cür yanaşmaq lazımdır. Vacibdir ki, universitet və elmi tədqiqat institutundan olan alimlər, tutaq ki, riyaziyyat və biologiya sahələrində birgə tədqiqat aparsınlar. Hansı ki, bunu universitet daxilində bu vaxta qədər edə bilməmişlər, çünki onların səriştələri buna çatmayıb. Deməli, elmi tədqiqat institutunda olan riyaziyyatçılar universitetdən olan biologiyalara onları həll edə bilmədikləri mürəkkəb riyazi hesablamalar və ya modellərin qurulmasında çatmayan işlərdə kömək edə bilərlər. Bu nə verəcək?

1. Bu cür araşdırmalar daha yüksək istinad qazanacaq. Bu, artıq sübut olunub. Yəni dissiplinararası sahələrə həsr olunmuş məqalələr dar ixtisas sahələrinə aid məqalələrlə müqayisədə daha çox istinad qazanır.
2. Bu cür araşdırmalar ölkəyə daha çox impekt verir. Çünki onların əsasında sənaye, sosial, tibb sahələr üçün texnologiyalar hazırlana bilər. Bu isə iqtisadiyyat üçün böyük səmərə deməkdir.

Bu, heç də o demək deyil ki, fundamental elm sahələri ilə məşğul olmağı kənara qoyaq. Bu, aydındır, ancaq onlar da dissiplinararası olmalıdır. Çox pis haldır ki, insanlar bəzən özlərinin dar sahələrinə fokuslanır və digər mütəxəssislərlə qarşılıqlı əlaqəyə girmir. Universitetlərdə elmi-tədqiqat institutları arasında araşdırmalar məhz tədqiqatçıları ona doğru yönəltməlidir ki, onlar daha çox dissiplinlərarası layihələrlə məşğul olsunlar.

- *Böyük kəşflər də məhz dissiplinlərarası sahədə baş verir...*

- Əlbəttə. Əslində bütün kəşflər, ixtiralar, gündəlik həyatımızda istifadə etdiyimiz texnologiyalar az və ya çox dərəcədə dissiplinlərarası sahələrə aiddir. Buna görə də biz Azərbaycanda maksimum dərəcədə tədqiqatçıları mızı ona yönəltməliyik ki, onlar məhz dissiplinlərarası tədqiqatlara yönəlməyə çalışsınlar və irəliləsinlər. Təbii ki, həm milli, həm də beynəlxalq səviyyədə.

“Universitetlər birgə brend yaratmalıdırlar”

- *Bir sıra ölkələrdə universitetlərin müxtəlif assosiasiyaya və birlikləri var. Azərbaycan universitetlərinin assosiasiyasının yaradılması ideyasına necə baxırsınız. Qərbdə biz bunun praktik əhəmiyyətini görürük.*

Tələbələr elmi tədqiqatların metodologiyalarını, qaydalarını, hipotezlərin qoyulmasında iştirak etməyi, elmi təcrübələrin aparılmasını öyrənməlidirlər.

Əsas vəzifə Azərbaycan universitetlərinin daxilində güclü elmi mərkəzlərin yaradılmasıdır. Azərbaycanda bir neçə universitet var ki, artıq bu istiqamətdə düzgün addımlar atmağa başlayıblar.

Universitetlərlə elmi-tədqiqat institutları arasında araşdırmalar məhz tədqiqatçıları ona doğru yönəltməlidir ki, onlar daha çox dissiplinlərarası layihələrlə məşğul olsunlar.

teti çərçivəsində işləməyə başlamaq üçün zəruri səriştələri çatır. Yəni də onları tədqiqatçı fəaliyyətlərinə həvələndirmək üçün müvafiq qurumlar tərəfindən impuls olmalıdır. Bu impuls dövlət, nazirlik tərəfindən universitetlərə verilməlidir.

“Həm universitetlər, həm də tədqiqat institutları üçün hədəf qoyulmalıdır”

- *Təhsil və elmi müəssisələr arasında əlaqələrin güclənməsi hansısa keyfiyyət dəyişikliklərinə gətirə bilərmi?*

- Bu, çox doğru istiqamətdir və böyük effekt verə bilər. Bilirəm ki, övvəllər akademiyaaya aid olan bir neçə elmi tədqiqat institutu universitetlərlə qarşılıqlı fəaliyyətə dair əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalayıb. Çox vacibdir ki, bu razılaşmalar kağız üzərində qalmasın, real birgə fəaliyyətə çevrilsin. Burada nələri gözdən keçirə bilərik? Əlbəttə, bu, o vaxt real olacaq ki, bu əməkdaşlıq formulu həm tədqiqat institutlarına, eləcə də universitetlərin özlərinə lazım olacaq. Bu, dövlətin təşəbbüsüdür. Buna görə də bir tərəfdən fəaliyyət üçün stimullaşdırılmalıdır.

Digər tərəfdən universitet-elm müəssisələrinin birgə əməkdaşlığı üçün hansısa qrant maliyyələşməsi barədə düşünmək olar.

lakin onlar özlərinə nəzarət edə bilməzlər. Bu funksiya nazirliyə aiddir, onlar üçün hədəf qoyulmalıdır. Onlara demək lazımdır ki, sizin bu hədəflərə çatmaq üçün müəyyən resurslarınız var, hədəfə doğru gedin. Onlar hədəfə necə gedir, buna nazirlik nəzarət etməlidir.

“Dissiplinlərliq niyə lazımdır?”

- *Necə bilirsiniz, belə bir əməkdaşlıq formulu alimlərimizin publikasiya aktivliyini yaxşılaşdırara bilərmi?*

- Əlbəttə. Çox mühümdür ki, universitet və elmi tədqiqat institutları yuxarıda bəhs etdiyimiz əməkdaşlıq çərçivəsində dissiplinlərarası sahələrdə daha kompleks layihələrin icrası və ideyaların təşəbbüskarları kimi çıxış etsinlər. Dissiplinlərliq niyə lazımdır? Böyük Britaniyada həyata keçirilmiş tədqiqatlar göstərir ki dissiplinlərarası elmi tədqiqatlar həm iqtisadi, həm də sosial cəhətdən daha çox impekt verir. Sadə bir nümunə götürürəm. Tutaq ki, alimlər universitetdə və elmi tədqiqat müəssisələrində riyaziyyat üzrə birgə tədqiqat həyata keçiriblər, müzakirələr aparıblar, hansısa riyazi alət işləyib hazırlayıblar, çoxlu formulu yaradıblar, hətta bir neçə məqalə yazıblar və onları riyaziyyat jurnallarında dərc olunublar. Bu ölkəyə, cəmiyyətə, iqtisadiyyata hansı impekt verir? Mümkündür ki, heç nə. Ola bilər ki, ən yaxşı halda kimlərsə sonradan bu məqalələri oxuyacaq. Əlbəttə ki, bu məqalə-

“Azərbaycanda bir neçə universitet bu istiqamətə doğru addım atmağa başlayıb”

- *Sizcə, tədqiqat universiteti statusu qazanmaq yolunda əsas vəzifə nə olmalıdır?*

- Əsas vəzifə Azərbaycan universitetlərinin daxilində güclü elmi mərkəzlərin yaradılmasıdır. Azərbaycanda bir neçə universitet var ki, artıq bu istiqamətdə düzgün addımlar atmağa başlayıblar. Burada heç şübhəsiz ki, dövlət tərəfindən dəstək mühüm amildir. Lakin bu, öz-özünə baş verməyəcək. Bu, sırf akademik təhsil verən universitetdən, tədqiqat universiteti adlandırılan ali məktəbə transformasiyanı nəzərdə tutur.

Bu, həddən artıq həssas mövzudur. Ona görə ki, universitetin akademik heyəti, elmlə məşğul olan insanlar öz işlərini yenidən qurmalıdırlar. Onlar həftənin 5 günü, bəlkə də 6 gün tədrislə məşğuldurlar, mühazirələrə hazırlaşır, bəzən də çox kiçik elmi məqalələr yazırlar. Tədqiqat universitetinə keçdikdən sonra isə onlar öz iş rejimlərini köklü surətdə yenidən gözdən keçirməli, deyək ki, 3-4 gün tədqiqatla, bir gün isə tədrislə məşğul olmalıdırlar. Deməli, tamamilə başqa cür işləmək lazımdır. Ancaq hansısa professorun, assistentdən danışırıqsa, onun birdən-birə başqa cür işləməyə motivasiyası haradan olacaq? Hansısa motiv olmalıdır. Bu yolu keçən bir çox ölkələrdə universitetlərdə elmin inkişaf etdirilməsi, onların tədqiqat universitetlərinə transformasiyanı təmin etmək üçün dövlət tə-

Qeyd edək ki, müsahibimiz global reytinglər, təhsil və elmi-tədqiqat təşkilatları üçün strateji inkişaf proqramlarının, habelə təhsil, elm və innovasiyaların populyarlaşdırılmasına, dəyişikliklərin idarə olunmasına, məlumatların təhlili və ali məktəblərin rəqabət qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə yönəlmis dövlət proqramlarının hazırlanması sahəsində beynəlxalq ekspertdir. Ümumdünya Təhsil Tədqiqatçıları Assosiasiyasının (World Education Research Association - WERA), Beynəlxalq Elm və İnfometriya Cəmiyyətinin (International Society for Scientometrics and Informetrics - ISSI), Avropa Beynəlxalq Təhsil Assosiasiyasının (European Association) üzvü for International Education - EAIE) üzvüdür.

Oruc MUSTAFAYEV

